אגרות הראי"ה – כרך ג' – אגרת תתיא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"א אדר תרע"ז - לונדון
נמען: הרב ברוך פרידנברג

הרב קוק עורר את מנהיגי לונדון לעזור לגולי הארץ במצרים. 'קיים אברהם את כל התורה ואפילו עירובי תבשילין': עירוב תבשילין נועד להבדיל בין קדושת שבת לקדושת יום טוב - כשם שמבדילים בין קודש לחול, כך גם 'בין קודש לקודש', ואברהם הבחין גם בכך. מחלוקת הרמב"ם והגאונים על מצוות האבות: לרמב"ם הכול חל מסיני, ולכן מצוות שלפני הדיבור הן 'כדבר שהותר מכללו' (כירושלמי), ולגאונים הן נמשכות (כבבלי). מצורף 'ריש מיליו'.

עיקרי הדברים

- עזרה לגולי מצרים.
- עירוב תבשילין - בין קודש לקודש.
- מצוות האבות.

נוסח האגרת

בע"ה[1] כ"א אד"ר[2] עזר"ת[3] לונדון, שלו'[4] וברכה באה"ר[5] לכבוד ידידי וחביבי הרב המאוה"ג[6] סוע"ה[7] אוצר תוי"ר[8] מו"ה[9] ברוך פריעדענבערג שליט"א[10].

אחדשה"ט[11] באה"ר.

יסלח לי כת"ר[12] על אשר אחרתי הרבה מאד מהשיב על מכתבו היקר והנכבד אשר כבוד אהובי שמחני בו, כי רבו עלי מאד טרדותי פה עד אשר נדחה מיום אל יום, בין כה וכה עשיתי מה שהי'[13] אפשר לי להעיר ולעורר את המנהיגים פה ע"ד[14] מצב אחינו בגלות מצרים. ודי יודע אם אחרי כל ההשתדלות הזאת יהי'[15] הדבר לתועלת. בשכבר הימים שערתי לפרש המאמר קיים

---

1 בע"ה - בעזרת השם
2 אד"ר - אדר ראשון
3 עזר"ת - השנה תרע"ז (1916/1917) - כתובה במילה "עזרת"
4 שלו' - שלום
5 באה"ר - באהבה רבה
6 המאוה"ג - המאור הגדול
7 סוע"ה - סיני ועוקר הרים
8 תוי"ר - תורה ויראה
9 מו"ה - מורנו הרב
10 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
11 אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
12 כת"ר - כבוד תורתו
13 שהי' - שהיה
14 ע"ד - על דבר
15 יהי' - יהיה

א"א[16] כהת"כ[17] ואפי'[18] עת"ב[19], עפ"מ[20] שנ"ל[21] לפרש מאי דאמרי' בפ"ב דביצה בטעם ע"ת[22] מזכור א"י[23] השבת לקדשו זכרהו מאחר שבא להשכיחו, חוץ מפירש"י[24] דקאי על עונג שבת, די"ל[25] דקאי על קדושת שבת, מפני ששבת חמירא מיו"ט[26], ואם שבת ויו"ט[27] שסמוכין זל"ז[28] לא יהי' כל היכר על החומר של שבת לעומת יו"ט[29] יוכל האדם לטעות להשוות קדושת שבת לקדושת יו"ט, ויבא לידי חילול שבת במלאכת אוכל נפש המותרים ביו"ט[30], ויחשוב שבכ"ז[31] מקדש הוא את השבת כערך היו"ט[32], והרי אינו משוה אותו ליום חול, ובאמת כשם שאנו צריכים להבדיל בין קודש לחול כן צריכים אנו להבדיל בין קודש לקודש. וזאת היא כוונת חז"ל[33] על גדולת חכמתו הקדושה של אברהם אבינו שקיים את כהת"כ עד שלא נתנה, שלא די שכל מה שתלוי בהבדלה שבין הגדרים היותר רחוקים זמ"ז[34] כמו בין הקודש ובין החול וה"ה[35] בין הטמא ובין הטהור קיים לשמרם, אלא שהבחין ג"כ[36] בסדרי המדרגות שבין קודש לקודש, ואבוהון דכולהו הוא ההבדל שבין קדושת השבת לקדושת יו"ט, להעלות את קדושת השבת למעלה מקדושת יו"ט, שלפי פירושנו בדברי הגמ'[37] בנוי ע"ז[38] הע"ת[39].

ובעיקר נתינת התורה להאבות, ויחס קבלת האבות את התורה עם החיובי' שלנו אפי'[40] במצוות שנצטוו האבות בהן, הדברים ארוכים הם. ושיטי הרמב"ם[41] היא ידועה, שכל המצות גם מה שקודם הדבור אינן נכנסות לחיוב שלנו כ"א[42] מהר סיני. ושיטת הגאונים היא שמה שנאמר לאבות הולך הוא ונמשך בחיוב בלא הפסק אלא שבאה התורה להוסיף את מה שנתן

---

16 א"א - אי אפשר
17 כהת"כ - כל התורה כולה
18 ואפי' - ואפילו
19 עת"ב - עתיד לבוא
20 עפ"מ - על פי מה
21 שנ"ל - שנראה לי
22 ע"ת - על תנאי / עיין תוספות - לפי ההקשר
23 א"י - ארץ ישראל
24 מפירש"י - מפירוש רש"י
25 די"ל - דיש לומר
26 מיו"ט - מיום טוב
27 ויו"ט - ויום טוב
28 זל"ז - זה לזה
29 יו"ט - יום טוב
30 ביו"ט - ביום טוב
31 שבכ"ז - שבכל זאת
32 היו"ט - היום טוב
33 חז"ל - חכמינו זכרונם לברכה
34 זמ"ז - זה מזה
35 וה"ה - והוא הדין
36 ג"כ - גם כן
37 הגמ' - הגמרא
38 ע"ז - על זה
39 הע"ת - העירוב תבשילין
40 אפי' - אפילו
41 הרמב"ם - רבי משה בן מימון
42 כ"א - כי אם

בסיני. ובארתי בזה יסוד המחלוקת שבין שיטי הירושלמי דקדושין בענין עשה דלפה"ד[43] לשיטי השי"ס[44] ביבמות בסוגי' דעלי'[45] דפליגי בזה, דלד' הגאונים, שהמצות דאבות ממין קבלת התורה הן והן נמשכות והולכות, הרי יש להן חומר מצד קדימתן והוי כעין תדיר, אבל לדעת הרמב"ם מוכרחי' לומר ששעה אחת לפני קבלת התורה בסיני הותרו לנו כולן כדי שיחול בב"א[46] החיוב של כהת"כ, א"כ[47] נחשבים הם כדבר שהותר מכללו כל מצות שלפה"ד[48] לעומת המצות שלאחה"ד[49], וע"כ[50] יש בהם צד הקל, ונמצא ששיטת' הרמב"ם מתאמת לדעת הירושלמי ושיטת הגאונים כהבבלי. והדברים ארוכים בזה מאד מסתעפים לענפים רבים, ואני מוכרח לקצר, ויש להם קישור עם הערותיו של כת"ר, שסמכתי על יסוד זכין לאדם, ונתתי רשות לרב א' המו"ל[51] פה איזה קובץ בד"ת[52] שידפיס את דבריו בשמו, ואשער שיהי'[53] ניחא לי' למר.

הנני שולח לכת"ר[54] מנחת אהבה מחברת קטנה שהו"ל[55] בקרוב בעה"י[56], יקבלה באהבה וברצון, ויסלח נא על קיצור דברי כי אין דנין אמשא"א[57], ואולי יחנני ד' לעת הפנאי להשתעשע יפה עם אהובי בשעשועין דאורייתא. ירחם ד' על עמו ועולמו וישיבני יחד עם כל שאר עמו המצפים לישועה ולמקום מאווייננו ארץ חמדתנו. והי'[58] זה שלו' כנה"ר[59] ונפש יד"ע[60] דוש"ת[61] באה"ר,

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

43 דלפה"ד - דלפי הדין
44 השי"ס - השישה סדרים (התלמוד)
45 דעלי' - דעליה
46 בב"א - במהרה בימינו אמן
47 א"כ - אם כן
48 שלפה"ד - שלפי הדין
49 שלאחה"ד - שלאחר הדין
50 וע"כ - ועל כן
51 המו"ל - המוציא לאור
52 בד"ת - בדברי תורה
53 שיהי' - שיהיה
54 לכת"ר - לכבוד תורתו
55 שהו"ל - שהוציא לאור
56 בעה"י - בעזרת השם יתברך
57 אמשא"א - אפשר משאי אפשר
58 והי' - והיה
59 כנה"ר - כנפשו הרמה
60 יד"ע - ידידו עוז
61 דוש"ת - דורש שלומו ותורתו